

امام حسن عسکری (علیه‌السلام)

حضرت حسن بن علی بن محمد، (۲۳۲-۲۶۰ ق) ملقب به حسن عسکری، یازدهمین [امام شیعیان](#) است که به مدت ۶ سال در دوران خلفای [بنی‌عباس](#)، [امامت](#) کرد. بعد از آنکه پدرشان امام هادی (علیه‌السلام) توسط [متوکل](#) به [سامرا](#) احضار شد، ایشان نیز به همراه پدر به آن شهر رفته و تا زمان [شهادت](#) در همانجا زیر نظر مأموران خلفای عباسی بود. ایشان در تاریخ هشتم ربیع الاول ۲۶۰ قمری به دستور [معتد عباسی](#) به شهادت رسید و در همان شهر سامرا و در کنار مزار پدرشان به خاک سپرده شد.

امام حسن عسکری (علیه‌السلام)

مرقد امام حسن عسکری (علیه‌السلام)

نام	حسن بن علی بن محمد
ولادت	۸ ربیع‌الثانی، ۲۳۲ق.
زائگاه	مدینه
پدر	امام هادی علیه‌السلام
مادر	خدیث یا سلیل
القب	ابن‌الرضا، صامت، هادی، رفیق، زکی و نقی
کنیه	ابومحمد
همسران	نرجس
فرزندان	امام مهدی علیه‌السلام
نقش	امام یازدهم شیعیان
مدت امامت	۶ سال (از ۲۵۴ تا ۲۶۰ق)
شهادت	۸ ربیع‌الاول، ۲۶۰ق.
منطق	سامرا ، عراق (حرم عسکر بین)
محل زندگی	سامرا
طول عمر	۲۸ سال

[امامان شیعه](#)

[امام علی](#)، [امام حسن مجتبی](#)، [امام حسین](#)، [امام سجاد](#)، [امام محمدباقر](#)، [امام جعفر صادق](#)، [امام موسی کاظم](#)، [امام رضا](#)، [امام جواد](#)، [امام هادی](#)، [امام حسن عسکری](#)، [امام مهدی](#)

فهرست مندرجات

- ۱ - ولایت
- ۲ - القلب
- ۳ - ویژگی‌های ظاهری
- ۴ - دور‌های زندگی
- ۵ - کوشش علمی
- ۶ - حلقه‌های ارتباطی با شیعیان
- ۷ - فعالیت‌های سیاسی
- ۸ - آگاهی بخشی سیاسی
- ۹ - پشتیبانی مالی از شیعیان
- ۱۰ - بهر مگیری از دانش غیبی
- ۱۱ - معرفی جانشین
- ۱۲ - آماده‌سازی شیعیان برای دوران غیبت
- ۱۳ - شهادت
- ۱۳.۱ - سبب شهادت
- ۱۳.۲ - حوادث پس از شهادت
- ۱۴ - زیارت امام عسکری
- ۱۵ - عناوین مرتبط
- ۱۶ - یانویس
- ۱۷ - منبع

ولایت

امام حسن عسکری (علیه‌السلام) فرزند امام علی النقی (علیه‌السلام)، پدر بزرگوار **حضرت مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف)** و یازدهمین پیشوای شیعیان است. آن حضرت در ماه **ربیع‌الاول** یا **ربیع‌الثانی** سال ۲۳۱ یا ۲۳۲ ق در **مدینه**، چشم به جهان گشود. مادرش بانویی پارسا و شایسته به نام «**حذیقه**» علیها‌السلام، بود که برخی، از او به نام «سوسن» یاد کرده‌اند.

[۱] **کلینی**، **محمد بن یعقوب**، **الکافی**، ج ۱، ص ۵۰۳.

القلب

از آن جا که پیشوای یازدهم به دستور خلیفه عباسی در «سامرا»، در محله «عسکر» سکونت اجباری داشت، «عسکری» نامیده می‌شود.

[۲] **صدوق**، **محمد بن علی**، **علل الشرایع**، ج ۱، باب ۱۷۶، ص ۲۴۱.

از مشهورترین لقب‌های آن حضرت، «نقی»، «زکی»، «فاضل»، «امین» و کنیه‌اش «ابو محمد» است. او ۲۲ ساله بود که پدرش به شهادت رسید. مدت امامتش شش سال و عمرش ۲۸ سال بود. امام عسکری (علیه‌السلام) در سال ۲۶۰ ق در حالی که یگانه پسر او در جایگاه آخرین **حجت الهی** در سن پنج سالگی قرار داشت، به شهادت رسید و در خانه خود در سامرا، کنار مرقد پدرش به خاک سپرده شد.

[۳] **طوسی**، **محمد بن حسن**، **تهذیب الاحکام**، ج ۶، ص ۹۲.

[۴] **پیشوایی**، **مهدی**، **سیره پیشوایان علیهم‌السلام**، ص ۶۸۳-۶۸۴.

ویژگی‌های ظاهری

درباره ویژگی‌های آن حضرت آورده‌اند: رنگش گنمگون، چشمانش درشت و سیاه، رویش زیبا، قامتش معتدل و اندامش متناسب بود. با آن که جوان بود، بزرگان قریش و دانشمندان زمان خود را تحت تأثیر و نفوذ قرار می‌داد. دوست و دشمن به برتری او در دانش، **بردباری**، **بخشش**، **پارسایی**، پروای الهی و دیگر **مکارم اخلاقی** باور داشتند.

[۵] **صدوق**، **محمد بن علی**، **کمال الدین و تمام النعمة**، ج ۱، ص ۴۰.

دوره‌های زندگی

مدت کوتاه عمر امام به سه دوره تقسیم می‌شود: تا چهار سال و چند ماهگی (و بنا به یک قول تا سیزده سالگی)، در **مدینه** به سر برد. تا ۲۳ سالگی به اتفاق پدر بزرگوارش در سامرا می‌زیست و تا ۲۸ سالگی (شش سال و اندی پس از شهادت امام دهم)، در سامرا و **لایط** بر امور و پیشوایی شیعیان را بر عهده داشت.

روایاتی از **رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)** و **اهل بیت** او علیهم‌السلام بر امامت دوازده امام وارد شده و در آن‌ها، به روشنی، به نام ایشان -از جمله امام حسن بن علی عسکری علیهما‌السلام- اشاره شده است. اضافه بر آنکه در روایت نقل شده از پدر بزرگوارش، به امامت آن حضرت تصریح شده است.

جابر بن عبدالله انصاری، با اشاره به لوحی که در دستن مبارک **حضرت زهرا (علیها‌السلام)** مشاهده کرده بود، به امامت و نام امام عسکری (علیه‌السلام) تصریح کرده است.

[۶] **صدوق**، **محمد بن علی**، **کمال الدین و تمام النعمة**، ج ۱، ص ۲۶۹.

مشهور بین شیعه آن است که امام عسکری (علیه‌السلام) فرزندی جز امام مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) از خود به یارگار نگذاشت.

[۷] **مفید**، **محمد بن محمد**، **الارشاد**، ج ۲، ص ۳۳۹.

آن حضرت، با همه فشارها و پی‌جویی‌های پیوسته **حکومت عباسی**، یک سلسله فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و علمی، در راستای **حفظ اسلام** و مبارزه با افکار ضد اسلامی انجام

می‌داد. گوشه‌ای از این فعالیت‌ها که پیوند بیشتری با موضوع [مهدویت](#) دارد، به شرح زیر است:

کوشش علمی

کوشش علمی آن حضرت در دفاع از اسلام و رد شبهات بود.

امام عسکری (علیه‌السلام) به دلیل شرایط نامساعد و تنگناهای شدید حکومت عباسی، در گسترش دانش بی‌کران خود در همهٔ جامعه پیروزی چندان به دست نیاورد؛ اما شاگردانی تربیت کرد که هر کدام در گسترش [معارف اسلام](#) و رفع شبهات دشمنان، نقش مؤثر و ارزنده‌ای داشتند.

[شیخ طوسی](#)، شمار شاگردان آن حضرت را افزون بر یک صد نفر ثبت کرده است.

[۱۸] [طوسی](#)، [محمد بن حسن](#)، [رجال الطوسی](#)، ص ۳۹۷ به بعد.

میان آنان چهره‌ها و شخصیت‌های برجسته و وارسته‌ای مانند [احمد بن اسحاق اشعری قمی](#)، [ابو هاشم داود بن قاسم جعفری](#)، [ابو عمر و عثمان بن سعید عمری](#)، [علی بن جعفر](#) و [محمد بن حسن صفار](#) به چشم می‌خورند.

حلقه ارتباطی با شیعیان

از جمله فعالیت‌های امام حسن عسکری گسترش حلقهٔ ارتباطی با شیعیان از طریق نمایندگان است. در پی تلاش‌های فراوان امامان پیشین علیهم‌السلام، در زمان امام عسکری (علیه‌السلام) تشیع در مناطق و شهرهای مختلف، گسترده شده و شیعیان در گسترهٔ وسیعی زندگی می‌کردند. گستردگی و پراکندگی مراکز شیعی، وجود سازمان ارتباطی منظمی را ایجاب می‌کرد، تا پیوند شیعیان را با حوزهٔ امامت و نیز ارتباط آنان را با هم‌دیگر برقرار سازد و از این رهگذر، آنان را از نظر دینی و سیاسی، رهبری و سازماندهی کند. این نیاز، از زمان امام نهم (علیه‌السلام) احساس می‌شد و چنان که در روش آن حضرت و امام دهم (علیه‌السلام) آمده، شبکهٔ ارتباطی [وکالت](#) و نصب نمایندگان در مناطق گوناگون، از آن زمان وجود داشته است. این برنامه، زمان امام عسکری (علیه‌السلام) نیز پی‌گیری شد. بنابر یافته‌ها و شواهد تاریخی، آن حضرت نمایندگان از میان شخصیت‌های برجستهٔ شیعه، در مناطق فراوان نصب کرده و با آنان در ارتباط بود و از این راه، شیعیان را در همهٔ مناطق زیر نگاه داشت.

یکی از نمایندگان امام «[احمد بن اسحاق بن عبدالله قمی اشعری](#)»، از یاران ویژهٔ امام و از شخصیت‌های بزرگ شیعی در قم بود. برخی از دانشمندان [علم رجال](#)، از او به عنوان رابط بین قمی‌ها و امام و از جمله اصحاب خاص آن حضرت یاد کرده‌اند.

[۱۹] نجاشی، فهرست اسماء مصنفی الشیعه، ص ۶۶.

[۲۰] [طوسی](#)، [محمد بن حسن](#)، [الفهرست](#)، ص ۷۰.

اما دانشمندان دیگر، او را [وکیل](#) و نماینده امام دانسته‌اند.

[۲۱] [طیبسی](#)، [محمد جواد](#)، [حیة الامام العسکری علیه‌السلام](#)، ص ۳۳۳.

در راس وکیل‌های امام، «[محمد بن عثمان عمری](#)» قرار داشت و وکیل‌های دیگر، به وسیلهٔ او با امام در ارتباط بودند. آنان نوعاً [اموال](#) و [وجوه](#) جمع‌آوری شده را به وی تحویل می‌دادند و او آن‌ها را به امام (علیه‌السلام) می‌رساند.

افزون بر شبکهٔ ارتباطی وکالت، امام از طریق فرستادن پیک، با شیعیان و پیروان خود ارتباط برقرار می‌ساخت و مشکلات آنان را برطرف می‌کرد. امام، گذشته از پیک‌ها، از طریق نامه‌نگاری نیز با شیعیان ارتباط داشت و آنان را در موقعیت‌های حساس راهنمایی می‌کرد.

نامه‌ای که امام به «[ابن بابویه](#)» نوشته، نمونه‌ای از این نامه‌ها است. امام دو نامه نیز به شیعیان قم و آبه ([آوه](#)) نوشته که متن آن‌ها در کتاب‌ها گرد آمده است.

[۲۲] حرانی، [حسن بن علی](#)، [تحف العقول](#)، ص ۴۸۶.

بر اساس روایتی، امام عسکری (علیه‌السلام) بامداد روز هشتم [ربیع الاول](#) سال ۲۶۰ ق اندکی پیش از رحلت، نامه‌های فراوانی به مردم [مداین](#) نوشت.

فعالیت‌های سیاسی

امام عسکری (علیه‌السلام) با وجود همهٔ محدودیت‌ها و کنترل‌های دستگاه [خلافت](#)، یک زنجیرهٔ فعالیت‌های سیاسی سری را رهبری می‌کرد که با گزینش شیوه‌های پنهان کاری، از چشم جاسوسان دربار، به دور می‌ماند.

برای نمونه، [عثمان بن سعید عمری](#)- از نزدیکترین و صمیمی‌ترین یاران امام (علیه‌السلام)- در پوشش روغن‌فروشی فعالیت می‌کرد. شیعیان و پیروان آن حضرت، اموال و وجوه خود را به او می‌رساندند و او آن‌ها را در ظرف‌های روغن قرار داده، به حضور امام (علیه‌السلام) می‌رساند.

[۲۳] [طوسی](#)، [محمد بن حسن](#)، [الغیبه](#)، ص ۲۱۴.

آگاهی بخشی سیاسی

از دیگر فعالیت‌های سیاسی امام عسکری (علیه‌السلام)، تقویت و توجیه سیاسی رجال مهم شیعه، برابر فشارها و سختی‌های مبارزات سیاسی، برای حمایت از آرمان‌های بلند [تشیع](#) بود. از آن جا که شخصیت‌های بزرگ شیعه در فشار بیشتری بودند، امام به تناسب مورد، آنان را راهنمایی می‌کرد و روحیهٔ آنان را بالا می‌برد. همچنین می‌کوشید [صبر](#) و آگاهی آنان در برابر فشارها، تنگناها و تنگستی‌ها فزونی یابد، تا بتوانند مسؤلیت بزرگ اجتماعی و سیاسی و وظایف دینی خود را به خوبی انجام دهند.

پشتیبانی مالی از شیعیان

یکی دیگر از موضع‌گیری‌های امام عسکری (علیه‌السلام)، حمایت مالی از شیعیان- به ویژه از یاران خاص و نزدیک آن حضرت- بود. این کار سبب شد آنان زیر فشار مالی، جنبد دستگاه [حکومت عباسی](#) نشوند.

[۲۴] [مفید](#)، [محمد بن محمد](#)، [الارشاد](#)، ج ۲، ص ۳۳۰.

[۲۵] [ابن شهر آشوب](#)، [محمد بن علی](#)، [مناقب آل ابی طالب](#)، ج ۳، ص ۵۳۸.

[۱۶] مسعودی، علی بن حسین، اثبات الوصیة، ص ۲۵۰.

[۱۷] امین، محسن، اعیان الشیعة، ج ۲، ص ۴۰.

[۱۸] طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری، ج ۲، ص ۱۴۰.

[۱۹] کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۱، ص ۵۰۸.

بهره‌گیری از دانش غیبی

امامان **معصوم** (علیهم‌السلام)، در پرتو ارتباط با پروردگار جهان، از دانش غیبی برخوردار بودند و در مواردی که اسس حقانیت **اسلام** با مصالح بلند مرتبه **امت اسلامی**، در خطر قرار می‌گرفت، از این آگاهی به صورت «ابزار هدایت» استفاده می‌کردند.

بیش گویی‌ها و گزارش‌های غیبی آنان، بخش مهمی از زندگی ایشان را در بر می‌گیرد؛ با مطالعه در زندگی امام عسکری (علیه‌السلام)، چنین به نظر می‌رسد که آن حضرت، بیش از امامان دیگر، دانش غیبی خود را آشکار می‌ساخته است.

[۲۰] طبسی، محمد جواد، حیاة الامام العسکری علیه‌السلام، ص ۱۲۱.

پس از انتقال امام هادی (علیه‌السلام) به سامرا، آن حضرت تحت مراقبت و کنترل شدید بود؛ از این رو امکان معرفی فرزندش «امام حسن (علیه‌السلام)» به عموم شیعیان، در جایگاه امام بعدی وجود نداشت. به طور اصولی این کار، زندگی او را از ناحیه **حکومت** وقت، در معرض خطر جدی قرار می‌داد. به همین سبب کار معرفی امام عسکری (علیه‌السلام) به شیعیان و گواه گرفتن آنان در این باب، در ماه‌های پایانی عمر امام هادی (علیه‌السلام) صورت گرفت؛ به گونه‌ای که هنگام رحلت آن حضرت، گروهی از شیعیان از امامت امام عسکری (علیه‌السلام)، آگاهی نداشتند.

[۲۱] مسعودی، علی بن حسین، اثبات الوصیة، ص ۲۳۴.

امام عسکری (علیه‌السلام) برای زدودن زنگار شک‌ها و تردیدها و نیز برای حفظ یاران خود از خطر یا هدایت گمراهان، ناگزیر می‌شد پرده‌های حجاب را کنار زده، از آن سوی جهان ظاهر خبر دهد.

معرفی جانشین

یکی از مسؤولیت‌های بزرگ امام عسکری (علیه‌السلام)، معرفی حضرت مهدی (علیه‌السلام) به جانشینی خود بود. این امر، زمانی سخت تر می‌شد که آن حضرت می‌بایست بنا به دلایلی، فرزند خود را در پرده «پنهان زیستی» نگه دارد، تا از گزند بدخواهان در امان بماند. با این حال در موارد فراوانی، به معرفی جانشین خود به افراد مورد اطمینان پرداخته است. تعبیری که امام یازدهم برای معرفی حضرت مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) به کار برده، بدین قرار است:

- «هذا صاحبکم بعدی...»

[۲۲] مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۴۸.

این، بعد از من صاحب شماست...».

- «ان ابني هو القائم من بعدی...»

[۲۳] صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۲۴، ح ۴.

همانا فرزندم، قائم بعد از من است...»

- «هذا امامکم من بعدی و خلیفتی علیکم...»

[۲۴] صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۳۵.

این پیشوای شما پس از من و جانشین من بر شماست...»

- «ابني محمد هو الامام الحجة بعدی...»

[۲۵] صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۰۹.

فرزندم محمد، همان امام و **حجت** پس از من است...»

و مواردی از این دست که در کتاب‌ها بدان اشاره شده است.

آماده سازی شیعیان برای دوران غیبت

از آن جا که پنهان شدن پیشوا و رهبر هر جمعیت، یک حادثه غیرطبیعی و نامانوس است و باور کردن آن و نیز تحمل مشکلات ناشی از آن، برای مردم دشوار است، **پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌و‌آله‌وسلم)** و امامان پیشین (علیهم‌السلام)، به تدریج مردم را با این موضوع آشنا ساخته، افکار را برای پذیرش آن آماده می‌کردند.

این تلاش، در عصر امام هادی و عسکری (علیهم‌السلام)، به صورت جدی‌تری به چشم می‌خورد؛ چنان که امام هادی (علیه‌السلام) بعضی از کارها را به وسیله نمایندگان انجام می‌داد و خود کمتر با افراد تماس می‌گرفت. این امر در زمان امام عسکری (علیه‌السلام)، جلوه بیشتری یافت؛ زیرا با وجود تاکید بر تولد حضرت مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف)، او را فقط به شیعیان خلص و بسیار نزدیک نشان می‌داد. از سوی دیگر، تماس مستقیم شیعیان با خود آن حضرت نیز روز به روز محدودتر و کمتر می‌شد؛ به گونه‌ای که حتی در شهر

سامرا از طریق نامه یا به وسیله نمایندگان خویش، به مردم پاسخ می‌داد. بدین ترتیب، آنان را برای پذیرش اوضاع و شرایط **عصر غیبت** و ارتباط غیر مستقیم با امام آماده می‌ساخت. این همان روشی است که امام دوازدهم (علیه‌السلام) در زمان **غیبت صغرا** در پیش گرفت و به تدریج شیعیان را برای دوران **غیبت کبرا** آماده ساخت.

[۲۶] با استفاده از: پیشوایی، مهدی، سیره پیشوایان علیهم‌السلام، ص ۶۸۳-۷۳۵.

شهادت

بیشتر علمای شیعه بر این اعتقاد هستند که حضرت مسموم شده است

[۲۷] طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ج ۲، ص ۱۳۱.

[۲۸] طبری املی، محمد بن جریر، دلائل الامامة، ص ۴۲۴، قم، بعثت، ج ۱، ص ۱۴۱۳.

و همچنین پدرش و جنش و همه امامان دیگر به شهادت رسیده‌اند.

[۱۹۹] این شهر آشوب، محمد بن علی، مناقب آل ابی طالب (علیه السلام)، ج ۴، ص ۴۲۲.
و در این باره به آنچه از **امام صادق (علیه السلام)** و **امام رضا (علیه السلام)** روایت شده استدلال کرده اند که فرمودند: به خدا سوگند! هیچ کدام از ما نیست جز این که **شهید** می شود.
[۲۰۰] **صدوق، محمد بن علی، من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۸۵، قم، دفتر انتشارات اسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۳ ق.**
[۲۱۱] **طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ج ۲، ص ۱۳۲.**
[۲۲۱] **این شهر آشوب، محمد بن علی، مناقب آل ابی طالب (علیه السلام)، ج ۲، ص ۵۱.**

حضر تشان در **روز جمعه هشتم ربیع الاول** ۲۶۰ ق به شهادت رسید.

[۲۳۲] **مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۱۳.**

[۲۴۴] **طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ج ۲، ص ۱۳۱.**

بعد از آن بود که شیعیان برای **اقامه نماز** در خانه آن حضرت جمع شدند و جعفر برادر امام یازدهم، خود را برای پیش افتادن در نماز آماده می کرده که ناگاه حاضران دیدند که نوجوانی آمده و دامن جعفر را گرفته و او را از کنار پیکر امام دور کرده و خود بر ایشان نماز خواند و مردم نیز با او به اقامه نماز پرداختند و سپس محل را ترک کرده و ناپدید شد و مردم نفهمیدند که از کدام سو رفت.

[۲۵۵] **صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۴۷۵، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ دوم، ۱۳۹۵ ق.**

← سبب شهادت

فرزند **عبدالله بن خاقان** می گوید: روزی برای پدرم که وزیر **معتمد** بود خبر آوردند که امام حسن (علیه السلام) بیمار است. پدرم با عجله خبر را به **خلیفه** داد. خلیفه به پنج نفر از معتمدانش - از جمله نحریر خادم - دستور داد که خانه حضرت را زیر نظر داشته باشند و طبیبی را مقرر کرد که هر صبح و شام از احوال ایشان آگاه شود. بعد از دو روز خبر آوردند که بیماری آن حضرت شدیدتر شده است. پدرم نزد حضرت تشان رفته و به پزشکان دستور داد که از آنجا دور نشوند و از **قاضی القضات** نیز خواست که ده نفر از دانشمندان سرشناس را پیوسته نزد امام (علیه السلام) نگهدارد.

[۲۴۶] **طوسی، محمد بن حسن، کتب الغیبه، ص ۲۱۸ - ۲۱۹.**

[۲۷۷] **قمی، عیسی، منتهی الآمال فی تواریخ النبی و الال، ج ۳، ص ۱۹۴، قم، دلیل ما، ۱۳۷۹ ش.**

به نظر می رسد تمام اینها صحنه سازی هایایی بود که مرگ آن حضرت را طبیعی جلوه دهند. به هر حال، امام به شهادت رسید و در همان شهر **سامرا** و در همان خانه ای که پدرش در آن دفن شده بود به خاک سپرده شد.

[۲۸۸] **کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۱، ص ۵۰۳.**

← حوادث پس از شهادت

سوگمندان پس از امام عسکری (علیه السلام)، پدیده های ناگواری رخ داد که برخی بدین قرار است:
۱. بازجویی حاکمان ستمگر از خانه آن حضرت، برای دستیابی به **حضرت مهدی (علیه السلام)**؛

[۲۹۹] **کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۱، ص ۵۰۵.**

[۴۰۱] **صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۴۳.**

۲. برخورد **جعفر کذاب** با مادر امام عسکری (علیه السلام) بر سر میراث؛

۳. **تروار، حبس، تهدید و آزار** شیعیان؛

شیخ مفید، تهدیدات بر ضد شیعه پس از شهادت امام عسکری (علیه السلام)، را یکی از تلخ ترین فرازهای **تاریخ تشیع** یاد کرده است.

[۲۱۱] **مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۲۵.**

[۲۲۱] **مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۵۰، ص ۳۳۴.**

۴. اختلاف و چنندستگی بین شیعیان.

یکی از حادثه های کمر شکن پس از شهادت امام عسکری (علیه السلام)، تفرقه ای بود که در میان برخی از شیعیان پدید آمد و آن ها را از یکپارچگی خارج کرد. البته این تفرق پیش از آن، از سوی امام عسکری (علیه السلام) پیش بینی شده بود. ابو غانم می گوید: از امام عسکری (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: «در سال ۲۶۰ پیروانم فرقه فرقه می شوند» آن گاه در ادامه ابو غانم می گوید:

در آن سال امام عسکری (علیه السلام) رحلت فرمود و پیروان و یارانش متفرق شدند. دسته ای خود را منتسب به جعفر پسر امام دهم کردند، گروهی سرگردان شدند، عده ای به شک افتادند، دسته ای در حالت سرگردانی ایستادند و جمعی دیگر به **توفیق** خدای سبحانه و تعالی بر **دین** خود ثابت ماندند.

[۴۲۱] **صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۴۰۸.**

زیارت امام عسکری

زیارت امام عسکری (علیه السلام) در سامرا و **دعا نزد قبر** آن حضرت **مستحب** است.

[۴۴] **عاملی، محمد بن مکی، الدروس الشرعیة، ج ۲، ص ۷.**

[۴۵] **عاملی، محمد بن مکی، الدروس الشرعیة، ج ۲، ص ۱۵.**

۱. [↑](#) [كليڻي، محمد بن يعقوب، الكافي، ج ۱، ص ۵۰۳.](#)
۲. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، علل الشرايع، ج ۱، بلب ۱۷۶، ص ۲۴۱.](#)
۳. [↑](#) [طوسي، محمد بن حسن، تهذيب الاحكام، ج ۶، ص ۹۲.](#)
۴. [↑](#) [بيشوايي، مهدي، سيره بيشوايان عليهم السلام، ص ۶۸۳-۶۸۴.](#)
۵. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۴۰.](#)
۶. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۲۶۹.](#)
۷. [↑](#) [مفيد، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۳۹.](#)
۸. [↑](#) [طوسي، محمد بن حسن، رجال الطوسي، ص ۳۹۷ به بعد.](#)
۹. [↑](#) [نجايشي، فهرست اسماء مصنفى الشيعة، ص ۶۶.](#)
۱۰. [↑](#) [طوسي، محمد بن حسن، الفهرست، ص ۷۰.](#)
۱۱. [↑](#) [طبيسي، محمد جواد، حياة الامام العسكري عليه السلام، ص ۳۳۳.](#)
۱۲. [↑](#) [جراني، حسن بن علي، تحف العقول، ص ۴۸۶.](#)
۱۳. [↑](#) [طوسي، محمد بن حسن، الغيبة، ص ۲۱۴.](#)
۱۴. [↑](#) [مفيد، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۳۰.](#)
۱۵. [↑](#) [ابن شهر آشوب، محمد بن علي، مناقب آل ابى طالب، ج ۳، ص ۵۳۸.](#)
۱۶. [↑](#) [مسعودي، علي بن حسين، اثبت الوصية، ص ۲۵۰.](#)
۱۷. [↑](#) [امين، محسن، اعيان الشيعة، ج ۲، ص ۴۰.](#)
۱۸. [↑](#) [طبرسي، فضل بن حسن، اعلام الوري، ج ۲، ص ۱۴۰.](#)
۱۹. [↑](#) [كليڻي، محمد بن يعقوب، الكافي، ج ۱، ص ۵۰۸.](#)
۲۰. [↑](#) [طبيسي، محمد جواد، حياة الامام العسكري عليه السلام، ص ۱۲۱.](#)
۲۱. [↑](#) [مسعودي، علي بن حسين، اثبت الوصية، ص ۲۳۴.](#)
۲۲. [↑](#) [مفيد، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۴۸.](#)
۲۳. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۵۲۴، ح ۴.](#)
۲۴. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۳۵.](#)
۲۵. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۰۹.](#)
۲۶. [↑](#) [با استفادہ از بيشوايي، مهدي، سيره بيشوايان عليهم السلام، ص ۶۸۳-۷۳۵.](#)
۲۷. [↑](#) [طبرسي، فضل بن حسن، اعلام الوري باعلام الهدى، ج ۲، ص ۱۳۱.](#)
۲۸. [↑](#) [طبري آملی، محمد بن جرير، دلائل الامامة، ص ۴۲۴، قم، بعثت، جلد اول، ۱۴۱۳ق.](#)
۲۹. [↑](#) [ابن شهر آشوب، محمد بن علي، مناقب آل ابى طالب \(عليهم السلام\)، ج ۴، ص ۴۲۲.](#)
۳۰. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۸۵، قم، دفتر انتشارات اسلامي، جلد دوم، ۱۴۱۳ق.](#)
۳۱. [↑](#) [طبرسي، فضل بن حسن، اعلام الوري باعلام الهدى، ج ۲، ص ۱۳۲.](#)
۳۲. [↑](#) [ابن شهر آشوب، محمد بن علي، مناقب آل ابى طالب \(عليهم السلام\)، ج ۲، ص ۵۱.](#)
۳۳. [↑](#) [مفيد، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۱۳.](#)
۳۴. [↑](#) [طبرسي، فضل بن حسن، اعلام الوري باعلام الهدى، ج ۲، ص ۱۳۱.](#)
۳۵. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۷۵، تهران، دار الكتب الاسلامية، جلد دوم، ۱۳۹۵ق.](#)
۳۶. [↑](#) [طوسي، محمد بن حسن، كتاب الغيبة، ص ۲۱۸-۲۱۹.](#)
۳۷. [↑](#) [قمي، عيس، منتهى الآمال في تواريخ النبي و الال، ج ۳، ص ۱۹۴، قم، دليل ما، ۱۳۷۹ش.](#)
۳۸. [↑](#) [كليڻي، محمد بن يعقوب، الكافي، ج ۱، ص ۵۰۳.](#)
۳۹. [↑](#) [كليڻي، محمد بن يعقوب، الكافي، ج ۱، ص ۵۰۵.](#)
۴۰. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۱، ص ۴۳.](#)
۴۱. [↑](#) [مفيد، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۲، ص ۳۲۵.](#)
۴۲. [↑](#) [مجلسي، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۵۰، ص ۳۳۴.](#)
۴۳. [↑](#) [صندوق، محمد بن علي، كمال الدين و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۰۸.](#)
۴۴. [↑](#) [عاملی، محمد بن مكي، الدروس الشرعية ج ۲، ص ۷.](#)
۴۵. [↑](#) [عاملی، محمد بن مكي، الدروس الشرعية ج ۲، ص ۱۵.](#)

- [سليمانين، خدامر اد، فر هنگ نامه مهديت، ج ۱، ص ۶۴.](#)
- [فر هنگ فقه مطابق مذهب اهل بيت عليهم السلام، ج ۳، ص ۳۰۲.](#)
- [سایت اسلام کونست، بر گرفته از مقاله «زندگی نامه حضرت امام حسن عسکری \(ع\)» تاریخ باز یابی ۹۹/۸/۱۷.](#)

رده‌های این صفحه: [اصحاب امام عسکری](#) | [امام عسکری](#) | [امامت امام عسکری](#) | [تاریخ زندگانی امام عسکری](#) | [تاریخ معصومان](#) | [سیره امام عسکری](#) | [سیره سیاسی امامان شیعه](#) | [شهادت امام عسکری](#) | [فرزندان امام هادی](#) | [وکلائی امام حسن عسکری](#)